

Seveda zavzemajo posebno pomembno mesto njegove samostojne knjige: Naša domovina Jugoslavija, ki je izšla v redni zbirki Prešernove družbe l. 1959; Škofja Loka z bližnjo okolico (1962); Poljanska in Selška dolina (1962); Slovenija in njeni kraji, izšla kot redna knjiga Prešernove družbe l. 1963; Jugoslavija, naša domovina iz l. 1968, ki je izšla isto leto tudi v srbohrvatskem in makedonskem prevodu; reprezentativna knjiga Škofja Loka s Poljansko in Selško dolino, ki je izšla za tisočletnico Loke (1972) kot druga in l. 1976 kot tretja izdaja. V sodelovanju s prof. Vukičevo je sestavil Prirodopis za 3. razred osnovnih šol, ki je izšel l. 1949 in doživel ponatis l. 1950 in 1952. V sodelovanju z inž. Lojzetom in Nikom Žumrom je uredil in deloma napisal knjigo Selška dolina (1973).

Naj se slednjič zadržim pri snovanju Krajevnega leksikona Slovenije, kjer je v prvi knjigi vsestransko prikazal škofjeloško občino, opisal vsa pripadajoča naselja, izrisal zemljevide za vse štiri knjige občin SRS ter mi bil od l. 1962 do 1980 kar 18 let nepogrešljiv sokorektor. Ob vsem ogromnem opusu, ki ga je ustvaril France Planina zlasti izven zaposlitve na srednji šoli, se izjemoma njega ne tiče latinski pregovor Nemo propheta in patria, saj ga je rodna občina Škofja Loka l. 1971 izvolila za častnega občana v svesti si neprecenljivih kulturnih darov, ki jih je poklanjal z izjemno ljubeznijo vse življenje. L. 1951 ga je odlikoval predsednik FLRJ Tito z Redom dela s srebrnimi žarki in l. 1981 z Redom dela z rdečo zastavo. L. 1950 je prejel nagrado ministrstva za prosveto za vodstvo aktiva ljubljanskih biologov, l. 1968 veliko plaketo škofjeloške občine za knjigo Jugoslavija naša domovina, ki je na knjižnem trgu v Leipzigu prejela lepo priznanje; 1973 zlati častni znak Planinske zveze Slovenije, l. 1986 plaketo Muzejskega društva ob 85-letnici. Od l. 1972 je častni član Geografskega društva Slovenije, od l. 1974 častni član Muzejskega društva Škofja Loka in od l. 1977 častni član Prirodoslovnega društva Slovenije.

Ko mu v svojem imenu in imenu vseh slovenskih geografov izrekam toplo zahvalo za ogromen prispevek k afirmaciji naše geografije in domoznanstva, se zavedam velikih vrzeli pri navajanju njegove bibliografije. Domala nepojmljivo je, da kljub izjemno visoki starosti še ni odložil peresa, saj je dragocen svetovalec in pomočnik sedanjemu uredništvu Loških razgledov in snovalec publikacije Doma starejših občanov na Koleziji, kjer prebiva.

Roman Savnik

Petinosemdeset let dr. Romana Savnika

11. februarja 1987 je praznoval dr. Roman Savnik svoj visoki življenjski jubilej v krogu svoje družine in v veselje vseh, ki ga cenijo in spoštujejo kot zaslužnega slovenskega geografa, biografa pa tudi odličnega pedagoga. Kdo ga danes ne pozna kot urednika in avtorja štirih zajetnih knjig Krajevnega leksikona Slovenije, monumentalnega krajepisnega in leksikografskega dela, za katerega je leta 1981 prejel Kidričevo nagrado. Čeprav je od izdaje prve knjige preteklo že 19 let, je Krajevni leksikon še danes malone edini najpopolnejši vir osnovnih informacij o slovenskih naseljih in občinah. Savnikova zasluga ni samo avtorstvo velikega dela leksikona in urednikovanje ampak tudi ogromen organizacijski in strokovni podvig, s katerim je uspel voditi delo zelo širokega kroga sodelavcev iz vse Slovenije.

Življenjska pot dr. Savnika ni bila taka, da bi samoumevno morala dajati tudi strokovne rezultate, kajti bil je v prvi vrsti srednješolski profesor in le zadnjih deset let, do 1961, znanstveni oziroma višji znanstveni sodelavec Inštituta za raziskovanje krasa SAZU v Postojni. Toda izšel je iz prve generacije študentov geografije na mladi ljubljanski univerzi takoj po prvi svetovni vojni, ki je dala tej vedi izredno močan zagon. Po njihovi zaslugi sta Geografsko društvo Slovenije oziroma sedanja Zveza

geografskih društev ter Geografski vestnik danes stara že krepko nad šestdeset let. Mladi Savnik in njegovi študentski tovariši Franjo Baš, Ivo Rubič in Ivan Rakovec so se pod idejnim in organizacijskim vodstvom med njimi najbolj izkušenega Valterja Bohinca odločili za ustanovitev strokovnega društva in njegovega časopisa in se pri tem niso dosti spraševali ali s tem soglašajo tudi njihovi učitelji. To je bilo neke vrste revolucionarno dejanje z daljnosežnimi posledicami. Mladi geografski intelektualci so se tudi zelo zgodaj zavedli pomena sodelovanja z jugoslovanskimi in drugimi evropskimi, še zlasti slovanskimi kulturnimi in znanstvenimi središči. Jubilant se rad spominja svoje zgodnje osveščenosti, ko je kot 25-letni udeleženec 1. jugoslovanskega geografskega kongresa leta 1927 v Beogradu na lastno pobudo govoril na Cvijičevem grobu in nanj položil venec, ki ga je sam kupil.

Čeprav vsakomur iz te odlične skupine prvih mladih akademskih geografov ni bilo dano nadaljevati kariere na univerzi, pa je vsakdo izmed njih mnogo prispeval k razvoju slovenske znanosti in kulture. Dr. Savnika, ki je z doktoratom v žepu odšel najprej učiti na celjsko gimnazijo, najdemo že kmalu zatem med avtorji zemljepisnih učbenikov. Sam in skupaj s soavtorji, največkrat z V. Bohincem in S. Kranjcem, je napisal med leti 1930 in 1956, z izjemo vojnega časa, dvanajst učbenikov za pouk geografije v srednji šoli. Za velike pedagoške zasluge je bil leta 1964 imenovan za pedagoškega svetnika.

Ena od značilnih potez jubilanta je njegova ljubezen do Primorske. V mladem fantu, rojenem sicer v Ljubljani, je zrastle kot posledica hrepenenja, ki sta ga nosila v sebi njegova starša, Primorca. Velika želja, da bi lahko kdaj neposredno koristil svojim primorskim rojakom, se mu je izpolnila takoj po koncu vojne. Toda zadnji dve vojni leti mu je streglo po življenju koncentracijsko taborišče v Dachau. Po vrnitvi v osvobodeno domovino je že jeseni leta 1945 vodil dvomesečni tečaj za profesorske pripravnike v Slavini pri Prestranku, zatem pa je postal prvi ravnatelj gimnazije v Postojni. Od leta 1949 do 1951 so mu zaupali vodstvo Zbirnega centra knjig in arhiva cone B Svobodnega tržaškega ozemlja v Portorožu. Nato se je zaposlil na Inštitutu za raziskovanje krasa SAZU v Postojni, ki ga je nekaj časa tudi upravljal.

Dr. Savniku je dinamična narava in privrženost Primorski pomagala, da se je v starosti petdeset let strokovno preusmeril in poglobil v probleme krasa. Iz tega obdobja je večina njegovih strokovnih in znanstvenih člankov, še zlasti s področja zapletene kraške hidrografije in speleologije. Leta 1952 se je udeležil prvega mednarodnega speleološkega kongresa v Parizu, leto kasneje pa je že organiziral enak in prav tako prvi jugoslovanski kongres v Postojni.

Po upokojitvi leta 1961 se je jubilant vrnil k neizpolnjenim načrtom, ki mu jih je preprečila vojna. Že kot pedagog je čutil veliko pomanjkanje različnih priročnikov in se je zato pridružil dvema skupinama, ki sta tik pred izbruhom 2. svetovne vojne pripravljali izid Atlasa Slovenije in Kulturnega atlasa Slovenije. Savnikova vztrajnost in upornost sta vendarle pripeljali do nasledka nekdanjih prizadevanj v obliki Krajevnega leksikona Slovenije. Toda Nacionalni atlas Slovenije, kakršnega je imel v mislih in načrtu skupaj z Ilešičem in Bohincem, še čaka v sodobni obliki na dokončanje in izid. To je seveda naloga Savnikovih naslednikov in želeti je, da bi se to zgodilo vsaj pred naslednjo okroglo obletnico slovenske geografije. Dr. Savnika so od nekdanj privlačile tudi biografije znamenitih Slovencev, še zlasti Primorcev in tako je pomemben tudi njegov delež v Slovenskem in Primorskem biografskem leksikonu.

Dr. Savnik ni bil zagledan samo v ožjo domovino svojih staršev, ampak se je kot zaveden, a tudi strokovno podkovan Slovenec, živo zanimal za usodo svojih rojakov na skrajnih mejah našega življa. To so mu narekemale tako njegova geografska pa tudi zgodovinska in slavistična univerzitetna vzgoja. Sam si je na terenu pridobival praktično znanje, ki mu ga ni moglo dati nobeno še tako skrbno pripravljeno pred-

vanje. Zato pa je zmoget tem bolj živo pripovedovati in naslikati pred razredom svoja doživetja in vzbuditi v mladih poslušalcih žar narodne zavesti, ki je vedno preveval tudi njega samega. Zato nam je jubilent lahko vzor pedagoga in strokovnjaka, ki ni bil samo posredovalec tujega ampak tudi z lastnim zanimanjem in trudom pridobljenega znanja. Še danes se rad spominja prehojene poti po severni koroški narodnostni meji leta 1934 pa Prekmurja in Porabja, ki ju tudi zelo dobro pozna. Tja je vodil neštete ekskurzije in ne dvomimo, da so se njegovim učencem prav te najbolj vtisnile v spomin. Na teh poteh si je dr. Savnik ostril občutek za krajevna imena, kar je lahko pozneje izrazil v leksikonu Slovenska krajevna imena, izdanem na njegovo pobudo.

Dr. Savnik je nekoč sam rekel, da je bil najlepši čas njegovega življenja, ko je lahko prvič zadihal svobodni primorski zrak in ko je pripravljaval prvo generacijo proforskih kandidatov za postojnske srednje šole. V Savnikovem nadvse plodnem življenju je bilo zadovoljnih trenutkov ob pogledu na opravljeno delo še mnogo. Manjkalo ni tudi krivic in razočaranj, ki so bile posledica njegove poštenosti, trdne narodne zavesti ter ohranjanja neodvisne notranje svobode.

Poleg zdravja in zadovoljstva želimo našemu jubilantu in častnemu članu Geografskega društva Slovenije, da bi dočakal tudi izid zamejskega Slovenskega krajevnega leksikona, ki ga pod njegovim mentorstvom sestavljajo rojaki onstran meje.

Jurij Kunaver

Med tiskanjem Geografskega vestnika nas je dohitela žalostna vest, da je prof. dr. Roman Savnik po krajši bolezni pravkar umrl. Tako je jubilejni članek postal, žal, hkrati tudi nekrološki. Naše dobre želje, ki smo jih naslovili ob visokem jubileju, se tako niso izpolnile.

Trpek je sloves od dr. Romana Savnika, ki ni bil le med ustanovitelji naše prve geografske znanstvene revije, temveč je bil tudi med začetniki slovenske geografske znanstvene misli sploh.

Čeprav se v tem trenutku niti ne zavedamo vseh sledov, ki jih je pokojnik zapustil v slovenski geografiji, je nedvomno, da nam ostaja nadvse svetel vzor.

Uredništvo

Prof. dr. Darko Radinja – šestdesetletnik

Kot mnogim drugim vidnim šestdesetletnikom je tudi našemu slavljenju druga svetovna vojna krepko posegla v življenjepis mladih let. L. 1927 v Gorici rojenemu je v Ljubljani prekinila gimnazijski študij in zakasnila univerzitetni. Tega je na tedanji naravoslovni fakulteti končal iz C predmeta (fizika z meteorologijo), B predmeta (etnologija) in iz geografije kot A predmeta v l. 1951, ko se je zaposlil kot gimnazijski učitelj. V istem letu je v reviji, ki jo zdaj urejuje, že izšla njegova prva razprava – o Savi na Ljubljanskem polju. Razširjajoči se Geografski inštitut NF (zdaj Oddelek za geografijo FF) ga je pritegnil v svoje vrste l. 1959, kjer je skrajja predaval metodiko geografskega pouka, od l. 1960 v zvanju predavatelja matematično geografijo in splošno fizično geografijo. Potem ko je l. 1965 dosegel doktorat z disertacijo o morfogenezi Vipavske doline, je napredoval v docenta (1966), izrednega (1972) in rednega profesorja (1983).

Radinjo kot raziskovalca je sprva pritegnila fluvialna geomorfologija (oblikovanje rečnih prodiv – 1962, Renske Dobrave, GV 1969), nato pa kraška morfologija. Z njo se je vrnil v domačo Primorsko, od koder je prispeval nova spoznanja o morfo-